

- запровадити законодавчі механізми притягання народних депутатів до відповідальності;
- реформувати державні служби;
- запровадити електронну систему подання фінансової звітності політичних партій;
- створити дієві механізми захисту викривачів корупції та осіб, які розкривають інформацію про загрозу чи шкоду суспільним інтересам;
- скасувати обмеження встановленні Законом “Про статус народного депутата України” та Кримінальним процесуальним кодексом, з проведення слідчих щодо народних депутатів;
- обмежити використання політичної реклами, зокрема шляхом її заборони на телебаченні, а також заборонити використання коштів державного фінансування політичних партій для політичної реклами.

Отже, підводячи підсумки, стає зрозумілим те, що реформування економіки України є вкрай необхідним і актуальним на сьогодні.

Опрацювавши шляхи подолання корупції, стає зрозумілим, що її викорінення можливе лише на державному рівні. Для того щоб протистояти економічній злочинності, необхідно, насамперед, внести ряд законодавчих змін. Якщо продовжити структурно реформувати українську економіку, то виникне можливість усунути передумови вчиненню корупційних правопорушень. Тоді зробивши необхідні законодавчі зміни, можна буде зменшити корупційний вплив на рівень життя українського народу.

Список використаних джерел:

1. Тіньові фінансові операції: види та шляхи запобігання / В.В. Шелест // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 3. – С. 190–195.
2. https://pidruchniki.com/10561127/ekonomika/osnovni_vidi_ekonomichnoyi_zlochinnosti_vidminnist_vid_traditsiynoyi_zlochinnosti#27
3. <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/reformi/verhovenstvo-prava-ta-borotba-z-korupciyeyu/borotba-z-korupciyeyu>
4. Протидія економічній злочинності / За ред. П. І. Орлов, А. Ф. Волобуєв, І. М. Осика та ін. // – Х., 2006 – 568 с.

Балван Адріана Михайлівна,
курсант 3 курсу, спеціальність 081 «Право»
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник: д.е.н., доцент, Паршин Юрій Іванович,
професор кафедри фінансово-економічної безпеки ДДУВС

СТАН ТА ОСОБЛИВОСТІ ВЧИНЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ В УКРАЇНІ

Актуальність дослідження ознак економічних злочинів та аналізу вчинення таких підсилюється економічною нестабільністю в державі та боротьбою за економічну владу. Будь-який злочин завжди породжує певний

фактор чи умова. Різноманіття способів вчинення злочинів в економічній сфері, використання злочинцями різних технологій та операцій, а також інших факторів що сприяють вчиненню протиправних діянь у сфері економіки призводять до значних труднощів у їх розслідуванні. У контексті даної проблематики слід зауважити, що ознаки злочину характеризують різні сторони і явища які їх відображають, а тому виявлення їх та конкретизація є пріоритетним завданням у здійсненні виявлення та розслідування економічних злочинів. В умовах сучасного технологічного та інформаційного розвитку національних економік стрімко набирає обертів економічна злочинність, що характеризується загрозливими розмірами. Вчинення злочинів в сфері економіки становлять реальну небезпеку країни в цілому та окремих громадян, оскільки розвиток економіки забезпечує існування та розвиток суспільства.

Науковий інтерес до проблеми економічної злочинності та складність її подолання викликана тому, що у вітчизняній літературі існує диференційований підхід до визначень злочинів у сфері економіки. Розмаїття тлумачень даного явища зустрічається на сторінках багатьох науковців, зокрема виділяють «злочини у сфері економіки», «економічні злочини», «тіньова економіка», «кримінальна економіка», «економічна злочинність» та інші. Дані поняття часто ототожнюють, однак мають місце спроби доведення різної природи наведених явищ. Зокрема, О. Яковлев розглядав економічний злочин як майновий і корисливий злочин, а також злочин у сфері економіки, автор зазначає, що економічна злочинність характеризується сукупністю корисливих зазіхань на власність, порядок управління народним господарством, що вчиняється особами, які займають певні соціальні позиції в структурі економіки. На думку С. Кравчука усі ці поняття мають різний спектр вчинення протиправних діянь. Так, злочини у сфері економіки, як стверджує автор, це переважно господарські злочини, які вчиняються в різних сферах; економічна злочинність полягає у вчиненні злочинів у сфері господарської діяльності, в тому числі із використанням службового становища. До злочинів економічного характеру С. Кравчук відносить діяння, які пов'язані із спричиненням матеріальної шкоди чи отримання матеріальної вигоди [1].

За статистичними даними за 2018 рік можна проаналізувати які саме економічні злочини вчиняються в нашій державі. Якщо більш детально проаналізувати стан боротьби з економічною злочинністю в Україні за останній рік, викривається її досить однобока направленість. Так, у 2018 році майже 75% (6625 кримінальних проваджень, КП) всіх викритих економічних злочинів у державі кваліфікувалися за 6-ма з 34-х статей, що вміщає відповідний розділ Кримінального кодексу. Ось ілюстрація:

– стаття 199 КК України «Виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну з метою використання при продажу товарів, збуту або збут піддроблених грошей, державних цінних паперів, білетів державної лотереї, марок акцизного податку чи голографічних захисних елементів» – 1585 КП (18%);

- стаття 213 КК України «Порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом» – 1325 (15%);
- стаття 212 КК України «Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів)» – 1282 (15%);
- стаття 205 КК України «Фіктивне підприємництво» – 844 (9%);
- стаття 204 КК України «Незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів» – 812 (9%);
- стаття 203-2 КК України «Зайняття гральним бізнесом» – 777 (9%).

Проте із загальної кількості закінчених кримінальних проваджень (1833) за вищевказаними шістьма статтями КК України направлено до суду з обвинувальними актами 1183 (65%).

Економічна злочинність – це злочини, вчинені в економічній сфері з використанням легітимних технічно-облікових, фінансово-облікових та контрольно-управлінських прав і повноважень [1]. Науковець виділяє вісім сутнісних ознак притаманних економічній злочинності:

- має триваючий характер;
- характеризується високою латентністю;
- складається з кримінально карних діянь суб'єктів господарювання;
- посягає на порядок управління економікою;
- вчиняється фізичними особами (це пояснюється тим, що згідно кримінального законодавства суб'єктом злочину може бути лише фізична особа);
- має тісний зв'язок із організованою злочинністю, корупцією та тіньовою економічною діяльністю;
- формує напівкримінальний менталітет у громадян держави;
- спричиняє значні збитки державі, суспільству чи окремим громадянам.

Фактором, який приваблює злочинців до здійснення економічного злочину виступає розвиток кризових ситуацій в економіці, а також не слід ігнорувати факт боротьби за економічну владу, що дає можливість розширення застосування кримінальних способів заволодіння такою та здійснення протиправних діянь у сфері економіки [2].

Економічні злочини мають надзвичайно складний механізм здійснення, а отже і складний механізм їх виявлення та розслідування. Механізм злочину являє собою систему процесів взаємодії всіх учасників злочину між собою і навколишнім середовищем, що приводить до утворення криміналістично значущої інформації про злочин, його учасників та результати. Механізм злочину містить відомості про те, яким чином здійснено той чи інший злочин у сфері економіки. Особливість вчинення економічного злочину полягає в тому, що предметом такого протиправного діяння виступає майно як капітал, а тому має місце підвищена організованість та використання специфічних способів поведінки.

Ще однією із особливостей вчинення економічних злочинів можна вважати той факт, що злочинні діяння вчиняються під виглядом різного роду

цивільно-правових угод, а тому ззовні вони мають вигляд цілком законних господарсько-фінансових операцій [3]. Злочини у бюджетній сфері, зокрема у сфері державних закупівель, є одним із найбільш відомих загалом злочинів, і який несе значну шкоду суспільству та державі в цілому. Так, злочини в даній сфері спрямовані на незаконне заволодіння державними коштами, а тому злочинцями в даному економічному злочині виступають державні службовці – розпорядники бюджетних коштів, і працюють такі у змові із суб'єктами господарської діяльності. Механізм здійснення даного виду злочину передбачає ряд протиправних дій, серед них:

- закупівля товарів у кількості, яка не відповідає потребам;
- проведення конкурсних торгів із залученням підставних осіб;
- отримання винагороди керівниками установ за надання необґрунтованої переваги під час вибору переможця тендера;
- внесення завідомо неправдивих відомостей до фінансово-бухгалтерських документів.

Для здійснення вищевказаних операцій здійснюється комплекс дій, які в кінцевому результаті призводять до незаконного збагачення за рахунок державних коштів [4].

Дослідження даної теми дає змогу дати таке визначення поняття економічного злочину: «економічний злочин – це протиправна дія, яка вчиняється у сфері економіки із зловживанням влади, що посягає на порядок здійснення економічного управління та має на меті одержання економічної вигоди». Саме специфіка складу економічних злочинів не дозволяє правоохоронним органам миттєво реагувати на їх вчинення. Звісно держава реагує на дані злочини та намагається запобігти їм. Про це говорить створення Національного антикорупційного бюро України, функціонування департаменту з розслідування особливо важливих справ у сфері економіки, створення сайту держзакупівель «Прозоро» та багато інших кроків в цьому напрямку. Проте, практика показує, що всі дії владних органів щодо запобігання економічним злочинам супроводжуються виникненням більш новітніх механізмів вчинення економічних злочинів. Саме тому дана тема є надважливою, та ще тривалий час буде актуальною.

Список використаних джерел:

1. Кравчук С.Й. Економічна злочинність в Україні. URL: <http://westudents.com.ua/knigi/116-ekonomichna-zlochinnst-v-ukran-kravchuk-sy.html>
2. Харко Д.М. Кримінологічні проблеми щодо визначення поняття та ознак сучасної економічної злочинності як фактора тінізації економіки України. URL: <http://www.apdp.in.ua/v55/119.pdf>
3. Пчеліна О.В. Механізм вчинення економічних злочинів. *Право і Безпека*. 2009. № 4. С. 118–122.
4. Меденцев А. М. Характеристика предмета та умов вчинення злочинів у сфері державних закупівель. URL: [//www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc8/65.pdf](http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc8/65.pdf).